

VIKINGER

OSLO
NYE

VIKINGER

— en musical etter JOHAN BORGENS skuespill

Tekst: BARTHOLD HALLE
Musikk: EGIL MONN-IVERSEN

Regi: Barthold Halle
Koreografi: Yngve Horn og Kjersti Alveberg
Scenografi: Knut Solberg
Kostymer: Grethe Wang
Musikalsk ledelse: Roy Hellvin

Personene

Gorm, en gammel viking	Knut M. Hansson
Gunhild, hans kone	Aud Schönemann
Halldis, eldste datter	Sidsel Ryen
Hake, mannen hennes	Finn Schau
Åshild, yngste datter	Kirsti Sparboe
Fennis, sønnen deres	Pia Borgli
Frøde, sønn av Gunhild og Gorm, skald	Per-Chr. Ellefsen
Eileen, en pike fra Irland	Marianne Skovli
Finnekonen	Marit Syversen
Harald Luva, senere kalt Harald Hårfagre	Ivar Nørve
Fjålne, en ung friggitt trell	Sven Nordin
Rane, en viking	Egil Åsman
Kjotve, Agderkongen	Sverre Holm
Ragnvald Mørejarl	Ulf Wengård
Svanhild, datteren hans	Bentine Holm
Gyda	Bentine Holm
Torbjørn Hornklove	Per Lillo-Stenberg
To vikinger	Ulf Wengård
To krigskorrespondenter	Per Lillo-Stenberg
En trell	Rolf Iversen

Vikingkvinner, treller og krigere:

Dansere:

Gro Mette, Garmo, Anne Mette Lingsom, Benedikte Lundgren, Anne Merete Sundberg, Bjørn Olav Berg, Håvard Engell, Wayne McKnight, Terje Bjørkvold/Paul Solberg

Musikere:

Fløyte/klarinet/saxofon: Arild Stav, Jan Thoresen, Erling Bøhn.
Trompet: Finn Eriksen, Christian Beck, Bernt Anker Steen, Geir Hauger.
Trombone: Jens Wendelboe, Harald Halvorsen, Ola Rønnow.
Gitar: Karl Johan Helgesen, Ronny Gyllensten. Bass: Bjørn Jacobsen.
Trommer: Svein-Erik Gaardvik. Slagverk: John Svendsen/Per Nyhaug.
Piano: Roy Hellvin.

Regiassistent: Marit Hamdahl. Inspisient: Roger Fossum. Inspisient ass.:
Tom Andersen. Suffli: Kari Laila Thorsen. Rekvistører: Ivar Grønhella/Elin
Stoltenberg Dahl. Hår, parykker: Sverre Norwalls. Atributtmaker: Laila
Hauge. Teknisk sjef: Per Horn. Lyddesign: Erling Jørgensen.
Overscenemester: Finn Lewin. Overlysmester: Reidar Odd Horge.

MUSIKALSKE NUMRE

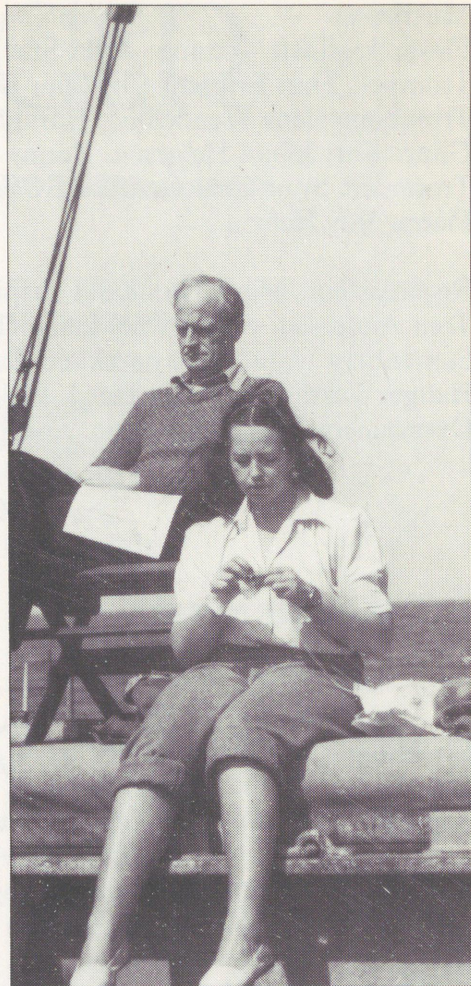
1. akt

En viking	Alle
Hjemkomst	Sidsel Ryen og ensemblet
Sopptur	Per-Chr. Ellefsen
Eileens dans	Marianne Skovli
Jotunheim	Koreografi: Yngve Horn
Brann	Marit Syversen
Jeg kan	Danserne
Om tusen år	Koreografi: Yngve Horn
Hafrsfjord	Ivar Nørve
Kvinnfolk	Marianne Skovli/Sven Nordin
Sjøl først	Ensemblet
	Bentine Holm/Ivar Nørve
	Sverre Holm og ensemblet

2. akt

På vei til Møre	Koreografi: Yngve Horn
Sauna	Marit Syversen, danserne
Inn i dansen	Koreografi: Kjersti Alveberg
Skrytekvad	Koreografi: Wayne McKnight
Kvinnfolk, reprise	Kvinnene
Å vente	Trond Lie, Finn Schau og ensemblet
Jeg kan, reprise	Bentine Holm/Ivar Nørve
Mora	Sidsel Ryen, Kirsti Sparboe
Om tusen år	Ivar Nørve
	Aud Schönemann
	Alle

Johan Borgen skriver på «Vikinger» ombord i «Balbek» på vei til Istanbul. Nederst sitter hans kone Annemarta.

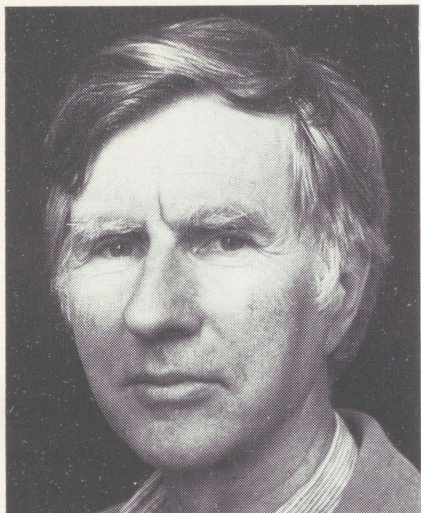
JOHAN BORGEN

ville i april neste år fylt 80. Denne enestående og vitale kunstner spente over mange felter i kulturlivet: Journalist, dikter og forfatter av romaner, noveller og skuespill, bokanmelder, iscenesetter, debattant og radiokåsør.

Som original humorist med signaturen Mumle Gåsegg som kjennemerke fikk Borgen tidlig en stor leserkrets i Dagbladet, som var den avis han var lengst knyttet til med mange bånd, og som han sterkt var med på å prege før og etter siste verdenskrig. Kåseriene hans var grasiøse og vittige og hadde en form som avslørte en lett melankolsk livsoppfatning med kritisk syn på mangt og meget i dagliglivet.

Men han nådde høyere som novelle- og romanforfatter med en ypperlig stil, som skaffet ham en sentral plass i norsk og nordisk litteratur. Romantrilogien om Lillelord er med rette plassert som et av hovedverkene i nyere norsk bokheim med sine skarpt iakttagende tidsbilder og dyptgående analyse av vår egen tid.

Johan Borgen fikk både Nordisk Råds store litteraturpris og Oslo kommunes kulturpris.

VIKINGER

Johan Borgen skrev «Vikinger» på en båtreise i Middelhavet i 1948. Uroppførelsen på Rogaland Teater samme år var undertegnedes debut som instruktør. Men det var nok mer fasong på Hans Jacob Nilsens oppsetning på Det Norske Teatret året etter.

Det har flere ganger vært arbeide igang for å lage en musical av «Vikinger». Johan Borgen ønsket at det skulle skje, og han gjorde selv en del tekstutkast med dette for øyet. Han hevdet alltid at den som skulle gjøre en slik bearbeidelse for en annen teaterform måtte føle seg fri i forhold til originalen.

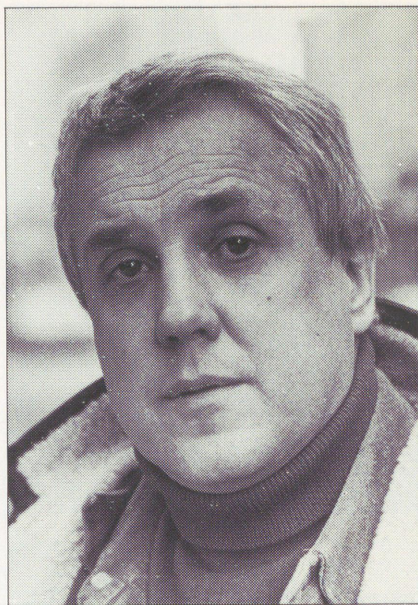
Johan Borgen var selv i en periode aktiv som instruktør med adskillig suksess. Men han satte aldri opp sine egne stykker. (Selv om han ved et par leiligheter skrev anmeldelser av dem).

Jeg var så heldig å få arbeide flere ganger med hans tekster. Dermed fikk jeg oppleve den interessen og respekten for andre mennesker og deres arbeide som var så egen for Borgen. Han fikk alltid skuespillere og instruktører til å føle at de var noe verdt. Forresten var det kanskje slik med alle som kom i kontakt med ham. Også hans lesere og lyttere. I denne vanskelige verden er det minste vi kan gjøre å møte hverandre med respekt og interesse. Det var et budskap han brakte ved sin måte å være på.

I siste omgang var det Egil Monn-Iversen som tok initiativet, når det gjaldt «Vikinger». Borgen sa ja enda en gang. Med en viss utålmodighet; han ønsket vel en gang å se en musicalversjon ferdig. Som kjent døde han høsten 1979.

I min tekstbearbeidelse har jeg tatt Johan Borgen alvorlig i den forstand at jeg har forsøkt å gjøre hans intensjoner til mine. «Vikinger» er en satire som drar våre heroiske forfedre ned på landjorda. Samtidig ønsker stykket å si noe om oss idag. På dette punktet har jeg forsøkt å flytte meg fra 1948 til idag og her er det forandringene er størst. Ved siden av at Harald Hårfagres rolle er utvidet. I sangene har jeg søkt formelle mønstre både i den norrøne tradisjon og i moderne musicals, og håper dermed at jeg fremdeles er i pakt med Johan Borgen.

Barthelme Flalle

EGIL MONN-IVERSEN

har igjen skrevet musikken til en ny norsk musical, denne gang i samarbeide med Barthold Halle. Tidligere var det Harald Tusberg som skrev dialog og sangtekster til «Bør Børson jr.», «Ungen», «Jeppe på berget» og «Tørres Snørteveld», den siste oppført på Oslo Nye Teater.

Ingen på våre breddegrader har hatt en så stor innflytelse og betydd så mye for våre dagers underholdningsmusikk som Egil Monn-Iversen. Med en enestående arbeidskapasitet har han i en årrekke skrevet og arrangert lettere musikk for radio, fjernsyn, film og revyer. Han var drivkraften bak The Monn Keys, drev plateselskap, stod som direktør for Chat Noir i flere sesonger i tillegg til at han hver kveld dirigerte orkestret. Med sjelden teft fant han frem til nye talenter og ga dem nødvendige sjanser.

Men Egil Monn-Iversen har også brukt talentet sitt til filmproduksjon. «Operasjon Løvsprett», «Vilanden», «Elskere», «Line», som han forresten fikk Filmkritikerlagets pris for, «Norske byggeklosser», «Bør Børson jr.» og fortsettelsen «Bør Børson II». Ofte har også filmmelodiene båret hans signatur, pregnant, iørefallende og karakteristisk som hans musikk er.

Hans administrative evner har likeledes betydd mye for norsk kulturliv. Idag fungerer han som styreformann i Den Norske Opera og er fortsatt knyttet til Det Norske Teatret som musikk-konsulent, samtidig som han også oppfyller sine forpliktelser i norsk fjernsyn. Det er Egil Monn-Iversen som var ildsjelen i arbeidet med å bringe frem «West Side Story», «Spelemann på taket», «Zorba» for å nevne noen av de internasjonale musicalene.

Alt dette innenfor et tidsrom av 30 år!

HARALD HÅRFAGRE —

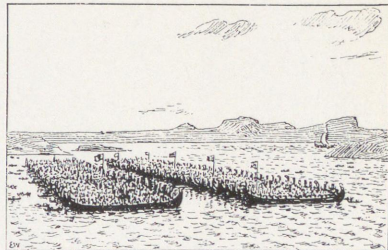
konge ca. 865 — ca. 933, etter tradisjonen den første konge over hele Norge, rikssamleren som alle senere tronkrevere hevdet å nedstamme fra.

Etter sin far Halvdan Svarte arvet han Vestfold, Opplandene og Sogn. I forbund med håløygjarlen Håkon Grjotgardsson vant han innpass i Trøndelag og vendte seg deretter mot Vestlandet. Her beseiret han etter harde kamper høvdinge og småfyrster. Det avgjørende slaget stod i Hafrsfjorden ved Stavanger ca. 872. Denne kampen er skildret i et samtidig skaldekvad, Torbjørn Hornkloves Haraldskvad.

Sagaen forteller at Harald var en streng herre som påla skatt og «tilegnet seg all odel». Sannsynligvis har det dreid seg om både konfiskasjon av enkelt motstanderes eiendommer og løsøre og en mer formell tilegnelse av odelen til Norge.

Beretningen om at Haralds hardstyre gav støtet til utvandringen til Island, har begrenset historisk troverdighet. Utvandringen var begynt allerede ca. 860 og hadde flere årsaker.

For å sikre sitt rike mot vikingangrep foretok Harald et tokt til de skotske øyer og sluttet forbund med kong Athelsten av England. Han etterlot seg minst 9 sønner med forskjellige kvinner. Til overkonge etter seg utpekte han Eirik (Blodøks), født av den danske kongedatter Ragnhild. Harald Hårfagre ble hauglagt nær Haugesund.

FAKTA

862	Den svenske vikingen Rurik og «Varjene» grunner det første russiske riket i Novgorod og finner sjøveien fra Østersjøen til Svartehavet.
871	Alfred den Store av England beseirer danske vikinger, grunner forvaltning og rettsvesen og oversetter Boëtius til angelsaksisk.
872	Harald Luva, senere Harald Hårfagre seirer ved Hafrsfjord.
874	Island bygges av Haralds motmenn.
878	Arabernes første blomstringstid som berserkere i Sør-Italia.
895	Vikinger beleirer Paris.
1981	Norge slår England i fotball.
Ny oppslutning om anti-atomvåpenkampanjen.
Økt adgang til å registrere skip i utlandet.

VIKINGER

DEN NORSKE MUSICAL

Det tok noen år før man forsøkte å skrive en norsk musical. Syngespill hadde man riktignok i de nasjonal-romantiske «Til Sæters» og «Fjeldeventyret», men de lå i miljøvalg, dramatisk oppbygning og også rent musikalsk himmelfjernt fra den amerikanske musical, som fra 1940-årene utviklet seg til å bli det hittil største bidrag fra USA til musikk-historien og det moderne teater.

Musicalen — slik Broadway dyrket den frem — hadde få likhetspunkter med Wien- og Parisoperettens verden. Hertuger og baronesser var overflødige for den nye form. Istedet hentet man handlingen fra vår egen tids tøffe virkelighet, og musikken var en forlenget gren på jazzens tone- og rytimestamme. Genren betinget også en fri og ubunden oppfatning av de dramatiske innslagene, der handling, musikk og ikke minst dans ble vevet sammen til et eget mønster.

Men hvorfor gikk det så mange år før man våget seg på en norsk musical?

Først og fremst var den nye amerikanske musical fremmed på våre breddegrader. Man hadde i Oslo bare såvidt fordøyet «Oklahoma» på Det Norske Teatret, den musicalen som var den trygge plattform for all senere utvikling. Usikker var man vel også på formens appell overfor publikum parret med frykten for de store uttellingene til selve oppsetningene.

Heldigvis var Barthold Halle og Finn Ludt mottagelige for impulsene og realiserte et prosjekt for Oslo Nye's lille bi-scene i Karl Johan-kvartalet. Det var en musical etter «Lysistrata» av Aristofanes. Eller som den ble kalt «Når

Fra «Når kvinner ikke vil».

kvinner ikke vil», en melodios, sjarmerende og fremfor alt aktuell forestilling med innebygget tendens: Hvis det ikke blir stans i krigshandlingene og annen vold, nektes Adam ethvert tilløp til intimt samliv.

Senere i 1950-årene kom Jørn Ording, Øivind C. Vennerød og Egil Monn-Iversen med «Fifty-Fifty» på Centralteatret, et helhjertet forsøk på å spinne videre på den romantiske historien om fyrst Rainier og filmskuespillerinnen Grace Kelly.

Miljø og personer hentet fra hjemlige forhold lå i Alf Prøysens og Finn Ludts musikalske versjon av «Trost i taklampa», som også viste seg å kunne tåle noen årtiers lagring. Mange av melodiene har funnet en plass i norske melodi-album, og produksjonen gav såmenn inspirasjon til nye fremstøt.

Først «Bør Børson jr.» etter Johan Falkbergets bok og «Ungen» med basis i Oskar Braatens varme og menneskelige fortelling fra hovedstadens arbeiderstrøk i begynnelsen av århundret, begge profesjonelt behandlet og skapt med stor gjennomslagskraft av Harald Tusberg og Egil Monn-Iversen. I kjølvannet fulgte også musical-versjonen av «Jeppe på berget» med de samme kunstneriske skapere. Her på Oslo Nye Teater kom et nytt utspill fra duoen, musicalen om Tørres Snørtevold på grunnlag av Alexander Kiellands roman.

Og nå altså «Vikinger». Denne gang har Barthold Halle og Egil Monn-Iversen samarbeidet for å gjøre Johan Borgens satiriske komedie til en ny norsk musical.

Harald Hårfagre i sauna.

SJØL FØRST

Var så fra gammelt
at hver på sin tue
verget sitt eget.
Alle som aktes
æser i Gimle
Konger og kjemper
bonder og berserk
hyldet det ordet
som oss tyktest glupest og klokest og størst.
Sjøl først!

Er det trangt om plass på benken
hvordan får du baken ned?
Sitt sjøl først.
Er det smått med mat i bollen
hvordan mon du da blir mett
ét sjøl først!
Det er vel og bra å snakke om å glemme bort seg selv.
Men det er nok best å gjøre som vi pleier likevell!
Og tenke sjøl først!
Det ordet tykkest glupest og klokest og størst.
Sjøl først!

Var så fra gammelt
kom godtfolk til gildet.
Mat kom på bordet
mjød var i mengder
hilste så husbond
skar seg det beste
hevet så hornet
melte så ordet
som oss tyktest glupest og klokest og størst:
Sjøl først!

Er det vondt du har i vente
av en mann du møtes med
slå sjøl først!
Hvis en annen mann vil ha
det som du sjøl er hugen på.
Ta sjøl først!
Det er vel og bra å snakke om å glemme bort seg selv.
Men det er nok best å gjøre som vi pleier likevell!
Og tenke sjøl først!
Det ordet tykkest glupest og klokest og størst.
Sjøl først!

OM TUSEN ÅR

En gang et sted
skal vi nå finne freden.
Og da skal alle
få sin del av gleden.
Det tror vi på
slik vil det gå,
men når?

Alle:

Men når?
Om tusen år.

Om tusen år
finnes ingen frykt
og ingen som
blir undertrykt.
For hånd i hånd vil alle vandre,
og de som har gir bort til andre.
Om tusen år
har alle brød
og ingen trenger
lide nød.
Det blir som i en evig vår
om tusen år.

Om tusen år
når alt er godt,
da vil vi alle ha forstått:
Vi ser at jorden vår var deilig,
det var oss selv det var gått feil i.
Om tusen år
blir allting skjønt
og vannet rent
og gresset grønt.
Vi møtes til en evig vår
om tusen år.

Bevaringssamlingen

Vikinger : en musical etter Johan B

22g040904

